

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét
illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pen-
zek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor vagy
annak térfogata 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.

Buda-Pesten:

Braun Ede ur hirdetményi ügynöksége,
(Józseftér, 10. sz. I. emelet.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész ivon.

ELOFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

M.-Vásárhely, 1875. okt. 19-én.

(ly.) Azt hisszük, hogy nem tévedünk, midőn elszomorítóknak állítjuk azon jelenségeket, melyekből következtethetni, hogy hazai irodalmunk némely különben hivatott illetékes munkásai nem az általuk fölkarolt ügy iránti valódi benső érdeklődés, hanem inkább valamely magán-, rokon-, vagy ellenszenv által engedik magukat sugalmaztatni, s vezettetni. S ezen semmi esetre sem helyeselhető eljárásnak kell tulajdonitanunk mindazon kicsinyes támadásokat, s u. n. bírálatokat, melyek némely nevezetesebb ügyeinkből inkább személykérdést csinálva, s így a higgadt tárgylagosság hiányában, az azokkal kapcsolatos műveleteket személyes ellenszenvsugalta szenvedélyességgel tárgyalják.

Ezt tapasztaljuk mi a többek között az annyira sürgős codificatio, s igazságügyi reformtervek iránti némely javaslatokat, s már meglevő törvényeket tárgyzó bírálatoknál, melyek az utóbbi időben megjelentek. Mely körülményből arra kell következtetnünk, hogy az ilyen természetű írók nem annyira az ügynek hasznot tenni, hanem inkább magán színezetű apprehensióiknak kívánnak kifejezést adni.

Már pedig, nézetünk szerint, helyes felfogás mellett egy törvény, vagy törvényjavaslat megvitatásánál, s elbírálásánál az csak nagyon is mellékes körülményként vehető tekintetbe, hogy azt ki, vagy kik dolgozták ki, vagy annak idejében kiterjesztette, avagy jelenleg kiterjeszteti a törvényhozótestület elébe. Tartalmának jósága, vagy rosszasága, fény- és árnyoldalai, czélszerűsége, vagy hiányai tehát azon főmomentumok, melyek egy tárgylagos beható bírálat alapjául és irányául szolgálhatnak az ellennézetűek részéről.

Azon próbálgatások után ugyanis, melyeknek egy ideig szemléldi voltunk, csak örömmel s megnyugvással kell fogadnunk mindazon jelenségeket, s törekvéseket, melyektől úgy codificatiónk, mint egyáltalában igazságügyünk előmenetele, s javulással párosult előhaladása remélhető. S az erre vonatkozó vélemények, nézetek és indítványokon alapuló javaslatok bárhonnan, s bárkitől is származzanak, mint az igazságszolgáltatás ügye iránti érdeklődés szüleményei, s következményei, csak elismeréssel s méltánylással kell hogy fogadtassanak. Nem érdemelnek azonban figyelmet azon indokolatlan akadékoskodások, melyek inkább a tüntetési viszketeg, mint az ügybuzgóság jellegét hordják magukon, s melyek, mint olyanok, árthatnak ugyan az ügynek, a mennyiben az iránt különösen a kellőleg nem tájékozott közvéleményt mistifikálják, s a munka előhaladását és sikerességét késleltethetik; de épen magának a codificatio, s az igazságszolgáltatás ügyének bizonyára mitsem használnak.

Most, midőn egy új parlamenti cyclus kezdetén úgy a kormány, mint a törvényhozótestület a legerősebb elhatározással van eltelve a kor és czélszerű igazságügyi reformtervek keresztülvitele, s megvalósítása iránt, az e tekintetbeni czél elérhetésére alkalmas eszközt, vagy eszközöket nyújtó munkásság nem gáncsol, hanem tisztelettel, s tárgylagos méltatással párosult elismerést érdemel.

Nem lehet czélunk jelen alkalommal a tervben levő igazságügyi reformmiveletek egyes specialis részleteivel foglalkozni, mert az sokkal több tért igényel, mint a mennyivel rendelkezhetünk; de nem mellőzhetjük jelenlegi igazságügyi politikánk azon nagyfontosságú, s különösen társadalmi szempontból azon nagy horderejű intentiójának fölemlítését, melynek czélja a többek között a társadalmi életben oly kiváló figyelmet érdemlő személy- és vagyonbiztonság, s azzal kapcsolatban a közérkölciség megszilárdítására szükségeltető büntügyi igazságszolgáltatás minél előbbi s lehetőleg teljes rendbehozása.

Érezték ennek szükségét őseink s elődeink is. Annak volt tanúsága és eredménye az 1843. évben létrejött büntető-törvénykönyvjavaslat, s az idők és körülmények mostohasága miatt még most sincs büntető-törvénykönyvünk, mely igazságszolgáltatásunk ezen ágában úgy a megnyugtató biztos alapot, mint az eljárásban az egyöntetűséget biztosíthatná.

Ezen hiányt kívánja pótolni kormányunk, midőn a már teljesen elkészült, s tekintélyes szakférfiaink által átvizsgált, a kor, a tudomány színvonalának megfelelő, s hazai viszonyainkhoz alkalmasnak talált büntető-törvénykönyv iránti javaslatát törvényhozótestületünkhez tárgyalás végett beterjeszti.

Ezen javaslat sorsától, s tárgyalása eredményétől függ tehát igazságszolgáltatásunk egyik legnevezetesebb ágának minél előbbi czélszerű szabályozhatása, s annyira szükségelt egyöntetűségének eszközölhetése, vagy a jelenlegi, s ki nem elégitő állapotnak még huzamos ideig leendő fenntartása.

Mi, kik ezen javaslatot az arról illetékes szakférfiak által közzétett bírálatok és vélemények alapján ítéljük meg, annak minél előbbi törvényerőre leendő emelését büntügyi igazságszolgáltatásunkra nézve csak jótékonynak tartanók. Mert az által nem csak megszűnnék a különbség a királyhágonnineni és túli részben a jelenleg érvényben levő, de magukat már túlélt törvények érvényen kívül helyezésével a bűnösség fogalmai és a büntetés neme és fokozatai iránt, a mi már magában is nagy nyereség lenne; hanem a mellett bírnók abban azon kalauzt, mely a büntügyi igazságszolgáltatás czéljának eléréséhez, vagy egyelőre legalabb is megközelítéséhez egész biztonsággal vezetne. Az abban kidolgozott, s a javítási elveken nyugvó szabadságbüntetési rendszer-

nek, ha mindjárt csak részbeni életbeléptetésével is a társadalmi morál erősödésére biztosan számíthatnánk. Hogy azonban egyik, mint másik tekintetben minél előbb kellő eredményhez juthassunk, arra ezen javaslatnak a lehető leggyorsabb letárgyalása, s azután haladéktalan törvényerőre leendő emelése szükséges, mert az minél továbbra halad, illetőleg marad, annál nehezebb lesz az addig még szaporodó socialis és igazságszolgáltatási bajokon és kinövéseken segíteni. Mig ha abban egy biztos alapunk lesz, melyen összes hazai bíróságaink az eddig nélkülözött határozott támpontot megtalálhatják, azzal együtt egyszerűsmind meg lesz nyitva az alkalom az azzal elvi összefüggésben lenni kellett bűnvádi eljárás reformálására szükséges büntető-perrendtartás iránti javaslat megkészítésére is, a mi szintén úgy szorosabb értelemben vett igazságszolgáltatási, mint általános társadalmi szempontból nagyon kívánatos.

A kik pedig mindennek megtörténhetését párt, vagy bármí másnemű szempontból ellenzik, vagy akadályozzák, azok meglehet, hogy eleget tesznek személyes ambíciójuknak; de a javaslatot tartalmazó mű tudományos, mint gyakorlatias becséből valamit levonni, s attól a tárgylagosan gondalkozók és reflectálók elismerését elterelni képesek nem lesznek, s az olyan fajta eljárások, mint a köz kárára, s hátrányára irányuló csak kárhoztatást érdemelnek.

Nevelésügy.

Maros-Vásárhely, 1875. okt. 19-én

Egy másik igen lényeges szabványa az idézett törvénynek 11. §. g) pontja szerint: a gyakorlati útastítás úgy a gazdasági, mint a kertészeti eljárásra nézve; és ennek, különösen a népünknel annyira fejletlen kertészgazdasági gyakorlatnak és tanulmányozásnak sikeresebb és csak egyedül sikeres előmozdítására volnának a községi „faiskolák“ rendelve. E téren a kormány sokat tett, mert nem csak a törvényhatóságokhoz számos rendeleteket bocsátott ki, hanem miniszteri biztost is nevezett ki Lukácsi Sándor úr személyében; de mindazáltal eleget a kormány sem tett, mert egyfelől szigorúabban kellett volna ellenőrizni, hogy a törvényhatóságok mi módon hajtották végre a vett rendeleteket; másfelől pedig legalább 5—6 biztost még kellett volna nevezni ki, mert egy ember egy országban, hogy ily fontos ügyben egyedül cselekedjék, még gondolatnak is különös. Szerintünk azonban legczélszerűbb lett volna ez ügyben épen a tanfelügyelőket miniszteri biztosi minőséggel fölruházni, hogy ők így hatályos végrehajtói, helyesebben: végrehajtatói és foganatosítói legyenek az intentiónak.

Nagyjelentőségű ügy ez, kérem, az egész országra nézve, de különösen a székelyföld nagy részére nézve; a völgyeinket szegélyző lankás oldalak annyira kínálkoznak a gyümölcstenyésztésre, hogy még a vadon termett almák is ehetők; hej egy kis industria Magyaros, Sóvárád, s más községek cziheres határaitól mily virágzó, gyönyörű gyümölcsösöket alkothatna, s nyáron és őszön át csak úgy duzzadna a székely ember zsebe a jó pénztől, s télen és tavaszon a száraz puliszka, vagy kenyér mellett milyen

jól meg lehetne enni a főtt, finom, egészséges asszagyümölcsöt.

A Mezőségnek annyit emlegetett és hangoztatott erdővel befásításáról már nem is szólok, pedig azt is tudhatná mindenki, hogy mily jótékonyan hatna az az éghajlati viszonyra, az egészségre, mert megszüntetné a bűzös hulladékkal való tüzelést stb.

Látható ezekből is némileg, hogy bárha valamivel a kormány is tehetett volna többet és practikusabban járhatott volna el; de itt az öntevékenység, az önmunkásság a fődolog, s mivel már fájdalommal tapasztaljuk, hogy a jelen nemzedék nem kapacitálható, saját és maradékai jóllétének való fölismerésére nem birható és vezethető; hát minden áron arra kell törekednünk, hogy legalább a most tanuló (de hány százalék nem jár iskolába!) ifjuság legyen tisztában és erős meggyőződésben azon szabályokra nézve, hogy:

„Segíts magadon s az Isten is megsegít!”

További fontos tantárgy a fölhozott törvény szerint: a „testgyakorlat.”

Soha több vézna, élheteretlen és lusta ember nem élt e világon, tán mint most.

A gazdasággal foglalkozó köznép egy része a gyakorlati külső munkásságban ugyan durva erőt szerez magának; de ügyes hajlékonyságról, számító erőkezelésről szó sincsen s aztán télen át azok is elpuhulnak úgy, hogy tavaszon ugyancsak nehezen fér nyakukra a munka.

Az előkelőbb családok gyermekei pedig (nem számos kivétellel) mint valami féltett porcelán-bábuk, úgy nőnek fel, s itt a nagyobb vád éppen a vagyonosabb közép osztályt, mint a legelső rangukat illeti, mert emezek legalább lovagolni, úszni, vívni megtanítják gyermekeiket.

S pedig nem képzei a tisztelt olvasó, mily végheteretlen csekély dolog 3—4 testgyakorlót összeállítani s azon néhány ízom-erősítő alakzatot megmutatni, s mégis 100 közül alig egy pár iskola van testgyakorlószerzőkkel felszerelve; pedig hát minden faluban találkozhathatnék egy módosabb ember, a ki a pár forintba kerülő eszközökkel a létező iskolát ellátná, csak egy kis buzgalom, jó akarat és utánjárás kellene; ámde éppen azt keressük oly gyakorta hasztalan!

Pedig ki az, a ki nem tudná, hogy csupán ép testben lakhatik ép és munkára képes lélek!?

Munkátlanság és restség a bűnöknek édes anyja.

Ugyan ki csodálkozik, ha különben jóra való népünkél az erkölcstelenség és sülyedésnek oly gyakran kiáltó jeleivel, symptomáival találkozunk? midőn tudjuk, hogy az évnek 4—5 hónapján keresztül csak az álom, a bor, a pipa, a páliuka s a henyélés isteneinek áldoznak s csupán vasárnap látnak el néha az Isten házába; oda is inkább, hogy aluván elmélkedjenek az égi boldogságról.

Nagyfontosságú körülmény ez kérem alásan, s míg minden vidék lakossága (különösen a férfiak, mert a nők legalább szőnek, fonnak) valami ágát az iparnak, a házi munkának (legyen az kosár- vagy gyékénfonás, szalmakötés, fafaragás, vagy bármi más) meg nem tanulja, addig valóban állandó és kedvező normalis viszonyok nem fognak reánk derülni.

De nem folytatom tovább ez úttal e nem kellemes tárgyat; a t. szerkesztő úr szives engedélyével majd ismét föl fogok egy részt ölelni s arról egyetmást elmondani, nehogy a hosszadalmasság igen unalmassá tegye cikkemet, mely, ha létező állapotokat csak némileg híven rajzolja is — czéлом már részben elérve van. L.

A „Székely Hírlap“ tek. szerkesztőjének

(Folytatása és vége.)

Ime tisztelt „többen,” így végződött az én ügyem az iskolaszékkel szemben. Ebből eléggé meg lehet ítélni, hogy 1873. szept. 9-étől fogva 1875. május 10-ig minő nemes buzgalommal töltötte be szép hivatását iskolaszékünk a népnevelés szent ügyében. Egyszersmind az is kitűnik, hogy hát biz az én eljárásom nem volt szabályellenes semmiben, a mint ezt a kerületi isk. tanács határozatában olvasni lehet. S hogy az isk. szék azt ilyenek bélyegezte, annak oka csak az, hogy nem hitte az ellenkezőjét bebizonyíthatni. Az igaz, hogy ha az ügyben mindig csak rágalmazóim hozhattak volna határozatot, hiában mondtam volna én, hogy megviradt, mert ők mindig azt határozták volna: „akarjuk, hogy sötétség legyen,” és így az én ügyemre az igazság napfénye soha fel nem süthetett volna. Mert, tisztelt „többen,” azokból a határozatokból, melyeket fennebb közlök, és abból az eljárásból, a mit az isk. szék velem szemben elkövetett, elég világosan kiolvasható, hogy az az egész nem volt

egyéb, mint egy rossz akarata klubbnak méltatlan üldözései. Távol legyen tőlem, hogy ezt a címet én az isk. székek adtam volna. Világért sem, sőt az iskolaszék egy része iránt a legnagyobb tisztelettel vagyok és nyilatkozom. Ez utóbbi rész mindig megtette mindenütt a maga hivatásszerű kötelességét lelkiismeretesen. De mit használhat az, ha a számok túlsúlyával szemben mindig vereséget szenvedett. Klubbnak én csak azokat nevezém, kik mindig és mindenütt az „Eris” almája után kapkodtak. A ki nem, a ne vegye magára.

Boldogult emlékü b. Eötvös az oktatási törvényeket bizonyosan nem ilyen szellemben alkotta volt meg. Azt a szép elhivatást a népnevelés előmozdításában, melyet az oktatási törvény 116., 117., 118., 119., 120., 121. és 122-ik §§-ai oly szépen körvonaloznak, bizonyosan nem azért alkotta az iskolaszékek, hogy azokat figyelmen kívül hagyva, a szegény népnevelőknek legyenek üldözői és zsarnokai; hanem éppen azért, hogy ezek által a még éppen csekély erők támogattassanak és segélyeztessenek a népnevelés küzdelmeiben. S minő leverő egy lelkiismeretes népnevelőre az, hogy midőn ezen törvények szent és sérthetetlenségében bizna, lelkesedéssel kezd pályáján működni; a legszentebb törvények botrányköveikül rovatnak fel neki, s áldozata, fáradságai jutalma rágalmazás, üldözés és megbélyegezési törekvés.

Ugyátszik, hogy korunknak ma ez egy megrontó miazmája kezd lenni. Mert általában szólva, az iskolaszékek nagyobbbrészt túlteszik magukat a törvényen és méltányosságon; ők a tanítóknak többé nem támogatói, hanem üldözői és elnyomói. — Tisztelet a kivételeknek. De olvastam olyan iskolaszékről is, a melynek elnöke a szegény tanítót tettelegesen meg is pálcázta; és olyanról is, mely a tanítót házából meztláb húzatta ki télnel idején. Nem állítom általában, hogy hibás tanító is nem lehet. Valamint azt sem hogy jó iskolaszék nem lehet. De, ha a hírlapokat komoly tanulmányaink tárgyává tesszük, általában arról vagyunk kénytelenek meggyőződni, hogy az iskolaszékek nem a nekik körvonalozott hivatást töltik be, hanem azon túl teszik magukat és a szegény népnevelőknek zsarnokaivá válnak.

Hogy is ne, hiszen a népnevelés őreivé vannak téve. Minden iskolaszéki tag született paedagogus. Ha iskolalátogatni megy, nem azért megy, hogy arról tegyen jelentés az iskolaszéknek, a miről törvény több §-ai értelmében tennie kellene; hanem azért, hogy megbírálja, vajjon a tanító jól tanít. Sőt olykor-olykor még a ferde kérdések sem hiányoznak, és már most nem kell egyéb, csak hogy valamelyik iskolalátogatónak vétett legyen valaha a szegény tanító, vagy ne tetszedjék neki a cifferblattja, vagy pedig valamely rokonát sértette legyen meg valaha; kész ellene a zivatar-kitörés. Az már nem jó tanító. Az nem tud tanítani. Az nem érti a tárgyát. Az goromba. Azt nem nem szeretik a gyermekek sat. sat.

Ezekre azután megkezdődik a tanácskozás. Sokat vitatkoznak pro et contra. A szegény tanítót végre elkárhoztatják és elesapásra méltónak ítélik. Ez alatt valamelyik a törvénykönyvbe talál nyitni, ott meglátja a 138. §-t, erre fejt megfogja és egy hm-mel tudtára adja a többinek, hogy ott valami nagy akadály van, a mit ők eddig nem is tudtak stb.

Nem állítom, hogy minden iskolaszéknel éppen így megyen a tanügyvezetés. Hanem, hogy soknál így megyen, arról a hírlapok elég tanubizonyossággal szolgálnak.

Hát aztán még mekkora bűn az, hogy ha a tanító szót talál emelni az iskolaszék eljárása ellen! Ezért már legyen készen, hogy a minden menydörgös mennykő a fejére fog szállani. Többé ne számítsom semmi kiméletre, hanem mindennap legyen készen arra, hogy az a megsértett hatalmas iskolaszék, a melynek ő alárendeltje, minden lépten-nyomon éreztetni fogja vele, hatalma egész súlyát, akár van reá több oka, akár nincs. Mert neki, alattvalónak, nem szabad előjárói eljárásával elégedetlenné lenni.

S mi ennek a következménye? Az, hogy ha szegény tanító elfoglalt állásán meg akar maradni; akkor hunyjon szemet, ne lásson és ne halljon semmit, ne ismerje az oktatási törvényeket; hanem tegye azt, a mit az isk. szék kíván, akár jó, akár nem. Semmi tényét ne bírálgassa. Senkinek ellene ne szóljon. Mindenkiné a kívánságát teljesítse. Senkinek még a rokonait is meg ne sértse. A kit iskolába visznek, ha képes, ha nem, mindankit vegyen fel. Áruklodjék az iskolaszéknek mentől többet környezetiről. Dicsérjen mindent, a mit az iskolaszék tesz és így szent a békesség.

Igy hát azon tanügybarátok sohajtozásaitól, kik mindig azt kiabálják: „Népnevelés, mikor jön el a te országod!” eltérve azt kérdem: „Iskolaszékek reformálása, mikor jön el a te országod?”

Nagy Lajos, p. i. tanár.

(Részünkről e nyilatkozattal befejezettnek tekintjük a polgári iskola ügyét.) Szerk.

Olaszország és műkincsei.

Ha csak nevét is említjük ez országnak, ezer meg ezer pompás kép emléke merül föl előttünk, melyeket valaha vagy láttunk, vagy a melyekről hallottunk, vagy olvastunk s szinte zavarba jön képzeletünk, ha még leírást is veszünk kezünkbe, midőn a mai korba oly könnyű átrobogni gőzszekeren a magyar szárazföldet Fiumeig, s magyar tengerre szállva átszeldelni az Adria zöld hullámain és Ankonától vasúton per Foligno- és Orte-n át e classicus föld közepébe: Rómába, a világvárosba jutni.

Meglehet, hogy talán a leghelyesebben tesszük, hogy a midőn Olaszország műkincseit elősorolni akarjuk, nem ragadtatunk el a lelkesedés hevétől és inkább hallgatunk a benyomásokról, a melyet azok reánk gyakorolnak, miután úgy van azzal mindenki, mint a valódi szerelmesek, kiknek szívük túlrad ugyan az érzés hevétől, de bár szótlannul ülnek egymás mellett, mégis legtöbbet beszélnek.

Mi is ott kezdjük, hogy Olaszországot, mint egy nagyszerű tárlatát a több ezredéves működéseknek, egyszerűen leírjuk, a nélkül, hogy Aeneástól, vagy Romulustól IX. Pius vagy társáig, a Regalantuomoig ékes szavakban és chronologiai rendben sorolnók elő a részleteknek fellengős szavakban öntött dicsőségeit.

Mit használna nekünk mindaz, ha Rómánál kezdve műútazásunkat, a midőn most a „Porta del popolon” belépünk, eszünkbe jutna és elbeszélünk, hogy ez hajdan a „Via et Porta Flamminia” volt, hogy előrehaladva jobbra a „Mausoleum Augusti,” a „Termae Agrippae,” „Mons Capitolinus” mellett elhaladva a „Mons Palatinuson” Caesar, Augusztus, Néror fénytől ragyogó palotáihoz jutottunk volna, s most e helyeken ezeknek romjait találjuk, akkor a „Campus Vaticanus”-ra érve a „Pons triumphalis,” „Pons Aelius,” vagy „Pons Vaticanus-Tiber” hidjain keresztül csak a „Mausoleum Hadrianus” és a „Circus Neronis”-hoz értünk volna és most e helyeken az óriási „Vaticán,” a „Szent Péter temploma” és az „Angyalvár” emelkednek, hova most a Ponte S. Angelón” át jut az ember, és hogy az a „Forum Romanum,” a melyen valának a „Basilica Julia,” „Aemilia,” „Portia,” „Templum Vestae,” „Felicitatis” etc. ma már csak néhány romot mutat s mostani neve is „Campo Vaccino” eléggé tanúsítja, hogy egykori fénye hova nem sülyedt le.

Mindez nem vezetne czélunkhoz; a régi képeket fölleveníteni nem akarjuk, beszélnek a romok, hogy századok századok után sülyedtek a visszahozhatlan idő megtölthetetlen mélyébe, s mit magukkal nem ragadtak még, fenntartatik a végheteretlen mennyiségű jövő századoknak munkájául és e romok biztos útmutatói annak, hogy egy egész világtörténet is vajmi csekély mindazon alkotásokhoz és ismét rombolásokhoz, melyek még jöni fognak, ha a nagy alkotó fonséges czéljával össze fog férni, hogy e parányi automat „az ember és a számára rendelve lenni látszó egész létkör fenntartassék.”

Azonban, midőn e műkincsek felsorolásához kezdünk, mégis némelyeket tájékozásul előre kell bocsátanunk.

Már e lapok 67. és 70-ik számaiban jeleztük, hogy önálló cikksorozatokat fogunk szentelni az olasz művészetnek.

Mindenek előtt e tisztünknek teszünk eleget.

Azt már érintettük, hogy a görög művészet utó virága áttelepülvén az olasz földre, az etruskok és rómaik szellemében változott át a művészet is és ily modorban élte át második arany korát, miglen az események parancsoló hatalma ennek is véget vetett.

Midőn tehát az elpuhult Róma felett összezsaptak a birodalom végnapjai fölé tornyosult hullámok, a barbárok (e néven nevezett a római minden idegent) Olaszországot a legkülönlegesebb czélú diszépítményekkel, szobrokkal és más műkincsekkel gazdagon elárasztva találták.

A rugiai (alsó-ausztriai) Odoacer, a goth Theodorich, a keleti császárság vezérei: Bellizár, Narses, az Exarchák, a Longobardok, Frankok, a Károlingi uralkodók, az elhatalmasodott pápák és a német császárok, valamint az alattuk kifejlődött hűbéri rendszer mindenható vazalljai alatt a classicus föld szellemi kifejsődésének következtessége hozta magával, hogy mindezen uralkodásoknak nyomai kellett hogy maradjanak.

A Theodorich sirja most a „Sancta Maria della Rotonda” temploma, a „Basilica Sta. apollinare,” a „Sta Maria di Cosmedin” baptisteriuma és a királyi palota egy része Ravennában tanuskodnak arról, hogy a keleti gothok nem maradtak hátra a szépművészetek ápolásában. A spoletói vízvezeték a longobardoknak és Nagy Károly frankok királya és római császárnak sok romai építménye is tanuskodik a felől, hogy a művészetek iránti előszeretet háttérbe nem maradt.

A tizedik századig hűségesen megtartattak az antik formák, de már ekkor tartományi szellem kezdett erőt venni az olasz műízlésen: a toskánai iskola a római basilika stílusnak híve maradt ugyan, de azt újabb eredeti ékítményekkel pótolta; a lukkai és pizai iskola ennél is többre ment: itt a homlokzatoknak és a körívű építményeknek több egymásra állított ívalakokban összekötött oszloposoportokkal és pillér-sorokkal igyekeztek ragyogó fényt adni. A lukkai S. Frediano, a Domo, a Baptisterium, a pisai görbe torony, a sok szentegyház a 11. és 12-ik századból bizonyítanak ezen építési formák gazdagságáról. Már Velenczére és Ravennára a byzancezy iskola volt hatással, mely azonban a régi építész-modorból nem annyira a görög és római oszlopszerkezetet, mint inkább az etruski ív- és kúpalakot sajátította el; így a Szent Márk templom egy görög keresztet képez öt kupolával, míg a mellék üroket árkádok ékítik.

Az araboktól elfoglalt Sziciliában is megtartottak a basilika-stílt, de hegyes kúpívezettel bővítve és gazdag mosaik díszítménnyel felszerelve, ilyen a „Royer“ kápolna Palermóban és a monreali domo.

A mi a goth izlést illeti, ez nem vehetett terjedelmet, mert a vízfektű ékítmények előszeretettel alkalmaztattak.

Olaszországban az építészet a XV. században érte el tökélyét, a midőn a classicus irodalom iránti előszeretettel főlébredésével egyszersmind az antik építészeti formák is napvilágra kerültek.

A szeszélyes önkényszerűségnek átmenete a szabatos rend iskolájához, a középkor ábrándos regényessége egyesülve az antik komolyságával, jellemzik e korszakot. — Míg Fra Giocondo és Leo Battista Alberti a régi formákat összegyűjteni és szabályosan rendezni igyekeztek, az alatt Filippo Brunelleschi a legszélesebb mértékben törekedett ezen új elvek előnyeit alkalmazásba hozni. A nevezett művész a flórenczi domo óriási kupolájánál még részben a csúcsíves kúpformához volt kötve, de a Santo Lorenzo és S. Spirito templomok építésénél már szabaddan mozoghatott. Legjelesebb műve a „Pitti“ palota (melyről alább).

Leo Battista Albertitől ezen építészeti irány első elmélésztől két palota létezik Flórenczben, ő építette a S. Annunziata templom chorisát, Mantuában a S. Anorea és Riminiben a S. Francisco templomokat, mely utóbbinak homlokzata diadalívhez hasonlít s legszebb művei közé tartozik.

Velenczében ezen új irányt a Lombardi család honosította meg, kitől sok palota és templom van ott gazdag mozaik ékítménnyel és gyönyörű loggiákkal (nyitott ívesarnok).

Ezen korszaka az építészetnek az ismét feltalált „antiknak“ kellemes átídomításával és a franczia renaissance-nál diszesb kicsinosításában öszpontosult.

A 16-ik században már nagyobb szigor tört magának útát, mely által a stílt tisztább, de szárazabb is lett, már ekkor tömörebb figurákkal festőbb hatásokra kezdtek számítani.

Az átmeneti korszakot itt a nagy Bramante nyitotta meg 1514-ig, kinek régi művei, kivált Felső-Olaszban, még a kellemes cinquecento-stílt viselik magukon. Később azonban Rómában áttért a szigorubb, szárazabb modorra, melynek alaptervei szerint kezdődött a Szt. Péter temploma is újra építtetni.

Bramante modorához legközelebb áll Bal. Peruzzi, kinek több izlésteljes palota Rómában köszöni lételet, többek között a Farnesina és Massimi paloták. Seb. Serlio, a ki huzamos ideig élt Frankhonban és a Louvre és Fontainebleau-i építésnél részes volt, sokat hatott ezen irányra nézve az építészetről kiadott munkáival, úgy Rafael Sancio Bramante unokaöccse építményeivel. A Caffarelli és Pandolfini paloták, előbbi Rómában, utóbbi Flórenczben az ő művei. Tanítványa: Giulio Romano, követte modorát; a Madame és Lante római villák az ő művei.

Antonio San Gallo nagyszerű Farneze palotája Rómában is ezen iskolát tüntetik föl, melynek építésénél a méltóságos és fönséges flórenczi stílt a római gazdag ízléssel bensőleg össze van kötve.

Mindezekon fölül azonban a legnagyobb és a legkorszerűbb befolyást Michel Angelo gyakorolta az építészetre, kinek nevezetes műveiről e lapok hasábjain részint már szólottunk, részint pedig a részleteknél ezután fogunk szólni.

A 17. és 18-dik századnak palotái és templomai számainak szaporodtával a mesterek is szaporodtak és ennek tulajdonítható, hogy a cziczoma mind nagyobb mérveket öltött. Mindazonáltal Domenico Fontana, Carlo

Maderno, Marchese Cagnola, Simonetti, Campesi kitűnő iskolákat alapítottak, melyek alatt Olaszhon műkincsei egyre gyarapodtak és gyarapodnak ma is az újabb mesterek alatt, kiket egyenként be fogunk mutatni e műünkben.

(Folytatása következik.)

Másolat.

A „Honvéd-egylet“ központi tek. bizottmányához Budapestén.

Hírlapok után nyilvánosan szellőztetve lévén a kérdés: mily célra fordítandó a honvéd-menház azon esetre, ha az 1848-dik és 1849-diki még életben lévő rokant-honvédek lassankint elfogyván és az üresedésbe jött helyek betöltetlen maradván, végül nem lesz rokant-honvéd, kire az alap jövedelmei fordíttassanak; szabadságot vesznek magamnak, mint tagja az 1848/9. honvédségnek, magam részéről is véleményt mondani ki és ezt tiszteletteljesen írásba is előterjeszteni.

A jelenlegi honvédség egy törvény által biztosított intézet lévén, melynek szervezete szerint az ezen osztálynál előforduló rokkantak közvetlen az állam gondossága alatt állanak, nincs benne kétség, hogy az 1848. és 1849-iki honvédek rokkantjainak elhelyezésére a legmagasabb uralkodó-ház és nagylelkű hazánkfiai által összehordott alap, mint magán intézet vagyona, ettől a humanistikus céltól elvonható nem lehet, míg csak egy rokant-honvéd is létezik, ki az 1848. és 49-iki eseményeknek folytán jutott azon siralmas helyzetbe, hogy a segélyezésre számot tarthat, mert az át nem hidalható kor az új és a régi honvédek között, egyfelől az új igényeket és ismét másfelől a régi előjogokat állította egymással ellentétes helyzetbe.

A régi honvéd az ifju menzedéknék, melyben az összes haza fia egy zászló alá sorakoztatnak — a rokkantak menházában — sok tekintetben nem lehet pajtása.

Nem azért: mert a honvéd-rokkantak alapja nem a mindenkit egyaránt kötelező kegyelet sugalmából származott és

Nem azért: mert a közbe eső időszak alatti rokkantak a hazai transactió nyomán, ha talánjálalánosíthatnák ez intézet, ellenére a küzdelmekbeni intentiók különféleségének egyenjogu igényeket támaszthatnának, mi magában képlenség lenne.

Nem továbbá azért, mert ha, hogy a honvédsegélyező alap a jelenlegi honvédekre és következetesen az abszolút uralkodás alatti rokkantokká vált hazánkfaira is kiterjeszthetnék, országos intézményé kellene válnia, mely mind a három epizod rokkantjait fel kellene, hogy karolja és ekkor kérdés, ha hogy az 1848. és 1849-ik honvédek, mint a szabad alkotmányos Magyarországnak független elvű tagjai, adnak e bejegyzésüket arra, hogy dicső multjoknak emlékére szentelendő végnapjaikat az olykor talán ellenségekül egymással szemben állott és most a rokkantságban közös sorsossáikkal egy fedél alatt fejezzék be.

Kibékülhettek a pártok a haza szent javáért a politikában, de egy szabad államban szabad az érzelmeknek is magas röpte, mely a szerencsétlenségnek meghajol; de a keblet dagasztó emlékeket utolsó lehelletéig — mint egy Vesta-tűzet — forrón, lángoló éleszteti el nem mulaszthatja.

Az tehát képtelenség, hogy bárki is, akár egy Magenta, Solferino, Sadova, Custoza, vagy bármelyik jövőnek koszoruzott hőse, egy más mellett pihenjék, ki a Kápolna vagy Isaszeg babéraival ékített honvéddel utolsó fáradt napjaikat.

És nem fér össze a nemzet méltóságával sem, hogy az alapítóknak kimondott akarátával az 1848—1849-iki rokkant-honvédek számára összegyűjtött állélekből fennmaradt összeg a későbbi nemzedékek hő rokkantjai számára hasznosíttassék.

És még is maradt ily összeg és annak valahová az 1848. és 1849-ik évek reminiscenciájához méltón kell fordíttatnia.

Erre kell a közvéleménynek nyilatkoznia és ebbe megállapodnia.

Szerintem mind addig, míg életben lesznek a nevezett rokkantjaink, azok számára és fokozandó ellátási kényelemmel lenne az alap fordítandó és az évi fölösleg a tőkéhez csatolandó.

S ha az utolsó 48/9-ki honvéd is kihal, akkor fennmaradása mellett az intézet nevének örök időkig a utókor számára philantropiai célra szentelendő az egész alap, a polgári, szegény s érdemes rokkantak számára.

Nemzetünk életében még soha sem teljesítettünk annál szebb, annál ragyogóbb emberbaráti kötelmet, mint a rokkantak segélyezése. E magasztos cél lebegett a Felsőgeik a király és királynő előtt is, midőn 1867-ben a 100,000 arany koronázási pénzeiket, — a haza ajándékát — a czélnak szentelék; tehát csak azoknak a rokkantoknak számára kell ez összeget szentelni, kik az 1848/9-iki honvédség nevével összeférhető és nem azok részére, kik azóta lettek, vagy ezután harcokban lesznek harcoképtelenné, hanem ha az utolsó rokkant-honvéd kihal, részsüljenek azoka nemzeti kegyletbe, kik a békés kifejlődés viszonyai alatt tették magukat érdemesekké a haza hálás megemlékezésére.

Az 1848. és 1849-iki rokkant-honvédek árnyai már e földön itt csak a béke apostolainak nyújthatják jobbjait, mint a kikkel nem állottak szemben a vérmezőn...

Méltóztassék a t. központi bizottmány e nyilatkozatot tudásul vevén megkülönböztetett tisztelettem nyilvánítását elfogadni, melylyel lenni van szerencsém.

Maros-Vásárhelyt, 1875. október 17-én.

Alázatos szolgálja:

Czetz István m. p.

1848/49. honv.-huszárszázados.

Hirrovat.

— **Kedélyes mulatságra** van kilátásunk. A maros-vásárhelyi dalárda igazgató választmánya által szétküldött meghívókat a jövő hó 6 kán megtartandó táncvigalomra már vettük. Ismerve ezen derék egylet életrevalóságát, nem szabad kételkednünk a sikerben, s hisszük, hogy városunk előkellő polgársága és a vidéki közönség nem fog késni emez egyik büszkeségét képező egyletet teljes odaadással pártolni, s különösen a fiatalság sietni fog itt magának egy jó estét szerezni. A mint tudomásunkra jutott, valóban a legválogatottabb közönség veendő részt e bálban s igazán értelme leendő szónak: „zártkörű“, mert a mint biztos helyről értesülünk, a maros-vásárhelyi dalárda különösen e bálra ott keresi publicumát, a hol kell keresni: az intellingensebb, a műértőbb osztályban, tapasztalatból tudván, hogy a polgárságnak egy másik nagyobb része, teljesen kielégítést talál egyedül az iparos polg. dalárdában, s eme másikat helytelenül „uri“ dalárdának keresztelvén, pártolását töle csaknem teljesen megvonja. A dalárdának most említett báljától közönségünk a részvételt különben nem is tagadhatja meg. Nem, egyfelől azért, mert oly sok jó estét szerzett már nekünk ezen egylet, hogy csaknem hálátlanság lenne hideg közömbösséget tanusítani most iránta, midőn ezen vigalom sikerétől függ talán az, hogy valjon reudezzen-e még hasonló estélyeket e dalkör vagy sem; de másfelől nem tagadhatja és bizonyára nem is tagadandja meg közönségünk a részvételt akkor, a midőn egy oly közszeretett és tiszteletben részesülő urhölgy e bálnak az úgynevezett „anyja“, mint a milyent a dalárda megnyerni szerencsés volt mlgs. Máriaffi Albertné Bethlen Lujza grófnő ő nagysága személyében. Magában ezen körülmény is már biztos záloga lehet a sikernek, mert a ki ismeri ez úrnőt, a ki beszélt valaha vele, vagy kinek csak bár ama mosolyból is jutott valamikor egy kicsi, melyel a grófnő csak amugy büvölni tudja az embereket: az bizonyára eljövendő bálba már csak azért is, hogy egy ily kedves mamát, habár egy néhány órára is, magának mondhasson.

○ **Egy nagy, gyászos temetőnek** látványa terült előnkbe, midőn többeknek figyelmeztetésére megtekintők az „Elbát.“ A félszázad viharai dicsőségesen kiállott jegenye fák halomra dülve, kiyágva, mint néma és mégis beszédes sirdombok állak utunkat, s a meg hagyott másféle fák meggyérült lombjai között keserves hangon sirt a hives őszi szél. A merre nézünk mindenütt a rom, a pusztítás kiáltó jelenségeivel találkozánk. De, mint a jámbor hívő lelkek szerint a temető csak a szebb, az örök életnek előcsarnoka, a melynek lakosaira egykor dicsőbb és fényesebb világ-élet derülend; úgy mondják, hogy az „Elba“ is phönixként fog hamvaiból, romjaiból fényesebb, diszesebb életre ébredni. Közöhszónak vagyunk tolmácsai, midőn kívánjuk, hogy a Tamások az „Elba“ új életéről biztosabb, kézzel foghatóbb és szemmel láthatóbb meggyőződést szerezzenek már a közel jövőndőben, mint a hívő jámbor keresztények a tulvilági ismeretlen s csak képzelt élet boldogságáról a milyennel bírnak.

○ **A városi tanácsnak** von intézkedését, mely által a kutas- és sárosutezák közsz. a vár előtt elvonuló disztelen és omlatag árok mellé e tölgyfa védfalt húzatott, elismeréssel emlíjük föl; k. s. a jobban szeretettük

volna, ha azon fészket a tisztatlanságnak be is padolták volna; de egyelőre az előbb érintett intézkedést is köszönettel vesszük.

☉ **Szüreteink** a Trébelyben várakozáson felül ütöttek, ki a mennyiben több és jobb is lett a bor, mint a szeptemberi fagy után hinni lehetett; a Nagyhegyben már mind a mennyiség, mind a minőség nézve nagyobb és érzékenyebb a veszteség, hanem azért a tulajdonosok nem engedték devalválni a jó kedvet is s csaknem oly vigan szürték el borukat, mint más, áldással teljesebb esztendőkből.

○ **Budapest** a népszínház, mely a főváros és a nemzet áldozatkészségéből oly gyorsan épült fel, e hó 15-én nyitották meg ő Felsége a király és a trónörökös jelenlétükben. Az új színház szépségének s nagyszerűségének magasztalásával van tele valamenyűi fővárosi lap s úgy mondják, hogy akár terjedelembre, akár díszességére nézve egyike az európai legszebb színházaknak Thalia eme legújabb csarnoka. Nem tehetünk mást, mint őszintén gratulálunk fővárosunk magyarosodásának s nemzeti művelődésünknek eme kitűnő intézetéhez s kívánjuk, hogy századok folyamán keresztül legyen hív és sikeres ápolója édes anyanyelvünknek s a hazafiúi szellemnek!

— **Nagy Lajos** polg. isk. tanító úrhoz! A „Székely Hirlap” közelebbi számában tetszett önnek saját ügyét szelnek eresztetni. Tartalmazzon előadása való, vagy elferdített állításokat, szükségfelettinek tartom arra észrevételeket tenni. De miután abban a következő passzus fordul elő: „100 frt fizetéséből is az elnök úr jóvoltából 25 frt el lett húzva. Kétlem, hogy ez visszavándorolt volna a majorsági pénztárba;” ebben rosszakaratu gyanúsítást látva, felszólítom önt ezen kifejezésének bővebb magyarázatára. Maros-Vásárhelytől, 1875. okt. 18. Hincz Miklós, iskolaszéki elnök.

— **A maros-ludasi** községi iskola annyira van berendezve, hogy a nmlgu közoktatásügyi miniszter úr egy rendes tanítónői állomásra évi 400 frtot és a segéd-tanítói állomás betöltésére 300 frtot utalványozott, s mindezen állomásokkal tisztességes lakás és kertilletmény van egybekötve, melyekre a mai napon a pályázat ki is hirdetve folyó év november hó 14-éig bezárólag. Folyamodványok iskolaszéki elnök tek. Hancz Pál úrhoz küldendők. M.-Ludas, 1875. okt. 17.

— **A földgömb népessége.** 1 396,842,000 lélek, 2.448,769 □ mértföldnyi területen; 789.907,000 Ázsiára esik; nem egészen $\frac{1}{4}$, azaz: 301.973,000 Európára, míg a maradék Afrika, Amerika s Ausztrália közt oszlik meg; és pedig: Afrikára esik 206.007,000, Amerikára 84.382,000 s végre Ausztráliára 4.563,500. — Átlag a földgömb minden □ mértföldjére 577 lakos jut. Európában azonban a népesség majdnem háromszor akkora, mint a középsszám, t. i. 1684 lakos minden □ mrtföldön, míg Ázsiában 981 ember lakik, Afrikában 380, Amerikában 112, Ausztráliában végre 28.

— **A persa sah ravasz férfiu.** Mihelyt lapulni kezd erszénye, — és ez minden drágakövei mellett is gyakran megtörténik, — meglátogatja egy-egy gazdag alattvalóját, kinek ezen tiszteletért hálásnak kell mutatkoznia, és uralkodóját gazdagon megajándékoznia. Multkor mirza Husseint látogatta meg egész napra, Ezen rendkívüli kegyért egy negyed millió márkát (százhuszonezer forintot) készpénzben kelle fizetnie, a hárembeli nők számára pedig ékszereket és száz darab kázmér sált adnia. A drága vendég kétszázezer frtjába került Husseinnak. Azt mondják, hogy a sak alattvalói vendégként nem igen szeretik őt. Ő maga ezt nem hallja, de nem is hinné el. Együttal megemlítjük, hogy a sah európai útja alkalmával leginkább a vendégszeretet ellen panaszkodott, már tudniillik a mint ő magyarázza azt. Azt remélte ugyanis, hogy az európai udvaroktól legalább is néhány milliót fog hazavinni. Ebből is meglátszik, hogy az európai fejedelmek még nagyon hátra vannak, sőt a persa sahhoz képest valódi barbarok.

— **A hullaégetést** Milano város most már tényleg is életbelépteti, s azt egyházi ünnepélyességgel köti össze. E célra magában a temetőben egy csinos kápolnát épít oltárral, mely az elégető kemenczével közvetlen összeköttetésben álland, úgy hogy az engesztelő mise tartalma alatt az elégetés is be lesz fejezve. Legközelebb Keller Albert lovagnak holttestemét égettek el nagy közönség részvétele mellett.

a.

ly

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilvános ülésében az 1875-dik évi október 18-án és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő:

I. Osztály. I. Tanács polgári ügyekben.

Csergedi János r. b. által:

Szokol Stefán, Mam Filon s t. e. som. vizs. h. Csicskó János, Vinczi János e. 99 frt 30 kr., Tyifor Johanna és t., Tyifor Nicolai e. 316 frt 80 kr., Argyilán Anna, Dobra Ignác s t. e. 120 frt, Demián Vaszília, Rekisa Gligor s t. e. 19 frt, Moldován Juonné, Török András s t. e. igény p. Petrigyán Todórné, Lemberger Sámuel s t. e. igény p. Báthori Dániel, Kiss Gyuri s t. 10 frt 12 kr., Sándor János, Balázs Sándor e. 45 frt 87 kr. Moldován Katalin, Adám Károly s t. e. igény p. iránti ügyekben.

Deési Farkas r. b. által:

Seethal Ferencz, Szentiványi Gyula e. urb. kárpotlás ki utal., Seiden Bernát. Arteanu Avram e. 357 frt 63 kr, özv. Székely Mihályné, Székely János s tai. e. végrendelet érvénytelen., B. Diószegi Antal és Biró Klára csödtömege, Biró Antal hagyatéka e. igény, Vesztiány György Baróthi Mihály s tai. e. telekkönyvi, A Gy. fehérvári róm. cath. káptalan, Apáthi János e. vétel ár feloszt., A kir. kincstár, Bogdánfi Katalin e. telekkönyvi ügy, Goll és társai, 'gr. Toldalagi, Victor e. 100.000 frtra. vonatkozó zálogjog átkelezés, Axente Severu, Turtelbaum Sámuel és neje e. per felgyzés, A kir. kincstár és Mátéfy Béla, Hátszeg város községe e. telekkönyvi ü., Illyés Jánosné, Illyés János e. tulajdonjog bekeblezése, Szász Istváné, Mendel Dániel és Szász István e. t. igény per, Komán Mihailla, Flegel Adolf e. igényper, Udvar János Bernád Farkas e. 60 frt, Kulcsár János Sütő János e. 90 frt, iránti ügyekben.

Pogány Károly r. b. által:

Kieseltein Leopold, Hersch Izsák e. 119 frt s jár. Tordai Viski Lajos, Némethi Lajos e. bolti contó, Vajda Sándor, Stantiu Toma s t. e. kártalanítás, Buda Anna, Buda Stefi e. som. vizs. h. iránti ügyekben.

I. Osztály. II. Tanács polgári ügyekben.

Pipos Péter r. b. által:

Spalniecianu Jákob, Hadareanu Kozma e. 172 frt, Blesch Georg, Bonca George e. vizs. h., Puianu Juon, Horváth Károly e. 8 frt 40 kr., Boár Petru, Székely Mihály e. nő hozomány, Ziheli János s tai. Futilla Mihály e. 41 frt, Balogh János, Popa Todór e. 1 frt 40 kr., Anirás Márton, Schvarec Adolf e. 83 frt 12 kr., Bartha Albert, Györke Gergely e. 59 frt 19 kr., Schuster Mihály, Bender György e. 3 szekér széna, Bauca Vaszília, Munteanu Stefán s t. e. kártérítés, Szombat Márton, Vérffy Sándor e. cselédbér, Gegesi Sámuel, Vermes István e. 72 frt 65 kr., Ciner Nándor, Tatár Zsigmond e. 100 frt, Veress Márton, Horváth Ede s t. e. 221 frt, Gutkoosky Rudolf, Mices Juon e. 176 frt 91 kr., Sotir Mancsu és fiai czécsödtömege, Schmidts János e. 288 frt iránti ügyek.

Petri Ádám r. b. által:

özv. Varga Minya Mártonné s t. Varga Minya Márton s t. e. község megszüntetés, Högye Katalin s t. Vikol János e. 9000 frt, Goll és társai Ajtai Judith s t. e. 1000 p. frt urb. kötvény, Deák Karolina hagyatéka, özv. Deák Sándorné s t. e. végrendelet érvénytelenítése, Bugyán Dotyicza, Máthé Mitru s neje hagyatéka e. 48 fr, Ruzs Kosztán, Pipás Vaszilika e. birtokháborítás, Szabó József, Hirsch Ignác e. 190 frt munkabér, iránti ügyekben.

Szolga Miklós r. b. által:

Mári Menyusz Lepedusné, Iváskói Juon e. tulajdonjog, Debreczeni Ferencz s t. Tóth András e. fekvők, Pogacsnik Miksa, Stuller József e. 100 frt, Petru Stefanescu, Antoni Ede e. 69 frt, Juon Romoszán, Juona Romoszán e. 34 frt 91 kr., Pap Pantilimon, Patricea Gligor s t. e. 8 frt, Ittu Nicolai Lui Sofron Dr. Finku Ábrahám s t. e. igény per, Schvarec Volf, Paladi Nicolai e. 137 frt 97 kr., Vajda Sándor, Dán Dumitru s tai. e. 100 frt. Pascu Topás, Groza Niculai e. 170 frt 30 kr., iránti ügyekben.

Istvánffy Pál r. b. által:

özv. Barthos Józsefné Dávid József e. tulajdonjog,

Oszián Palagia s t. özv. Oszián Násztácia s t. e. örökrész, Kászoni Sándor s t. Juonák Simeon s t. e. tulajdonjog, Lukács Nika, Szabó Márton e. som. vizs. h., Lupuleszk Nicolai, Lupuleszk Ilisia e. som. vizs. h., Ábrahám Márton, Grigucza Petru s t. e. adosság Benkő János, Dénes János e. 50 frt s jár., Kravák Ferencz Biró Istváné e. 14 frt. Olajos Józsefné Ferenczi János s t. e. 200 frt tőke s jár., Dr. Ficscher Lajos özv. Ábrahám Jakabné s tai. e. ügyvédi díj, Fazakas László, Kujbu, Togyer e. 5 frt, Balog József Koffler Jakab e. 42 frt Benedek Gyula Nehrer Samu e. birtokháborítás, Ferenczi György. Gellérd Mózes e. 3 frt tőke s jár., Sinaj Juon hagyatéki ügye, Daraghi Mihály, Lővi Simionné és Ficscher Fáni e. igény p., Kulcsár János s t. Vagner József s t. e. biztosítási ügy, iránti ügyekben.

Bömches Gyula r. b. által:

Vladerianu Juon, Gmeiner Gyula e. 55 frt 33 kr., Andreikutz Irimia, Schillán Andrei e. 80 frt, Fleischer Karolina, Fleischer Frigyes s t. e. tulajd. igény, Roth Mihály s t. Berger Regina s t. e. tulajd. igény, Ruvig János Törpény községe e. 15 frt, Lenert Márton Lochner János s t. 70 frt, Törpény községe iskolaalap, Tartler Mátyás s t. e. 100 frt, Vén Mózes, Pál Mózes e. 22 frt, Gyergyó Tekerőpatak és Kilyénfalva községek, Anasztázi György e. 346 frt, iránti ügyekben.

III. Osztály bűnügyekben.

Nagy Sámuel r. b. által:

Száva Katalin becsület sértés Schobel András becsület sértés Szöcs Lajos becsület sértés Ifj. Biró István testi sértés, Csizsér József tulajdon biztonság, Csizsér Antatal s t. testi sértés, Burzu Juon s tai. testi sértés, Molnár József testi sértés, Cseh Gáspár becsület sértés, Ferena Balázné becsület sértés, Puskás Lénárdné testi sértés, Szpeterán Togyer testi sértés, Vilikó János s tai. testi és becsület sértés, Bukur Vaszilie testi sértés, Bács Nyikuláj s tai. testi sértés, Hondole Nyikuláj s tai. testi sértés, iránti bűnügyekben.

Vajda Simon r. b. által:

Kohn Manó tulajdon biztonság e. vétség, Szabó János s t. nehéz testi sértés, Vuryáru Todór tolvajság, Bonka Juon testi sértés, Nedella Anna becsület sértés, Fizsoiu Pável tolvajság, Veiss Náthán becsület sértés, Reimund Vetterné becsület sértés, Luke Mihutznj becsület sértés, Makkai György s t. testi sértés, Huszár Károly becsület sértés, Liskán Juon becsület sértés, Ilya Pável testi sértés, iránti bűnügyekben.

Popovics Servján r. b. által:

Mercurián Juon s t. súlyos testi sértés, Bahá Geoge s tai. nyilv. erőszak, Lazuren Luduvica s t. lopás, Hoross Ignác becsület sértés, Tursán István testi sértés, Pujon József testi sértés, Niculai Mihaila Stefán s t. lopás, Májerutz Juon becsület sértés, Radu Rafira becsület sértés, Mukodi Iftine Florika testi sértés, Baunzweig Adolf testi sértés, Czink József életbiztonság, Filip Juon Lui Miron lopás, Kovács Sándor becsület sértés, Santa Samu becsület sértés, Tunsz Telentyanne Ilona becsület sértés, iránti bűnügyekben.

Antalfy Gábor r. b. által:

Kelemen Mária lopás, Roth Mihály testi sértés, Moldován Gligor s t. becsület sértés, Biró Ignác becsület sértés, Karácson Péter s neje becsület sértés, Ruzs György s tai. testi sértés, Rác István becsület sértés, Nagy Albertné s tai. becsület sértés, Lőrincz József s t. becsület sértés, Polacsek Márton lopás, Benke Zsigmond becsület sértés, Teleki Mihály testi sértés, Veress Mihályné testi sértés, Borka Petru becsület sértés, Muntján György s tai. közbiztonság, Magoda Juon testi sértés, Seiss Fáni becsület sértés, iránti bűnügyekben.

Dr. Dózsa Miklós pótbíró által:

Genász szül. Ikrich Juliána hamis eskü és család, Kreutzer Mihály becsület biztonság, Spinyán Avram idegen tulajdon rongálása, Feraru Juon s tai. testi biztonság, Dénes János becsület sértés, Kerekes Palkó becsület sértés, iránti bűnügyekben.

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.